

*Закревська Т. О.,**здобувач кафедри кримінального процесу та криміналістики
Донецького юридичного інституту Міністерства внутрішніх справ України*

ПРАВОВИЙ СТАТУС СВІДКА У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Анотація. У статті проаналізовано правовий статус свідка у кримінальному провадженні. Встановлено, що правовий статус свідка є системою закріплених у кримінально процесуальному законодавстві прав, обов'язків, а також відповідальності, які дозволяють йому максимально ефективно реалізовувати свої функції у кримінальному провадженні. Запропоновано правовий статус свідка належним чином урегулювати і деталізувати, з урахуванням запропонованих змін та доповнень, що покликано сприяти ефективному здійсненню ним завдання із забезпечення швидкого, повного та неупередженого досудового розслідування та судового розгляду. Відповідно ця категорія є вихідною під час вдосконалення законодавства, що стосується участі свідка у кримінальному провадженні.

Надано авторське поняття свідка як фізичної особи, якій відомі або можуть бути відомі обставини, що підлягають доказуванню під час кримінального провадження, і яка викликана для давання показань, а також фізична особа яка була залучена до участі у проведенні слідчої (розшукової) дії слідчим, прокурором та викликана в судове засідання, для надання показань стосовно умов та результатів її проведення.

Процесуальна активність свідка у кримінальному провадженні є запорукою для з'ясування всіх обставин кримінального правопорушення під час досудового розслідування і для подальшого прийняття судом законного, обґрунтованого та справедливого судового рішення. З теоретичної точки зору свідок належить до групи суб'єктів кримінального процесу, які сприяють здійсненню кримінального судочинства.

Правовий статус свідка є системою закріплених у кримінально процесуальному законодавстві прав, обов'язків, а також відповідальності, які дозволяють йому максимально ефективно реалізовувати свої функції у кримінальному провадженні. Правовий статус свідка належним чином урегульований і деталізований законодавцем, з урахуванням запропонованих змін та доповнень, покликаний сприяти ефективному здійсненню ним завдання із забезпечення швидкого, повного та неупередженого досудового розслідування та судового розгляду. Відповідно ця категорія є вихідною під час вдосконалення законодавства, що стосується участі свідка у кримінальному провадженні.

Ключові слова: свідок, правовий статус, права, обов'язки, відповідальність, кримінальний процес.

Процесуальна активність свідка у кримінальному провадженні є запорукою для з'ясування всіх обставин кримінального правопорушення під час досудового розслідування і для подальшого прийняття судом законного, обґрунтованого та справедливого судового рішення. З теоретичної точки зору свідок належить до групи суб'єктів кримінального процесу, які сприяють здійсненню кримінального судочинства [1, с. 189; 2, с. 55].

Законодавче визначення поняття свідка наведене у ч. 1 ст. 65 КПК України відповідно до якого свідком є фізична особа, якій відомі або можуть бути відомі обставини, що підлягають доказуванню під час кримінального провадження, і яка викликана для давання показань [3].

Будучи учасником процесуальної діяльності, свідок у кримінальному процесі має визначене законом процесуальне становище. Для аналізу останнього доцільно використовувати категорію «правовий статус», яка визначає положення суб'єкта у правовідносинах. Правовий статус вважають окремою правовою категорією, яка відображає юридично оформлений соціальний статус особи у державі. У теорії права виділяють декілька видів правового статусу особи: а) загальний; б) міжгалузевий; в) галузевий; г) спеціальний; д) індивідуальний [4, с. 413].

Загальний правовий статус особи – визначений конституційними та міжнародно-правовими нормами; міжгалузевий – комплексними правовими інститутами, нормами, інтегруючими у галузі; галузевий – передбачений нормами певної галузі права; спеціальний – нормами спеціального законодавства [5, с. 44–45]; індивідуальний, як конкретної особистості – полягає у персоніфікації прав і обов'язків [6, с. 413].

Кримінально-процесуальний статус особи є галузевим. Його зміст становлять певні елементи. Виходячи зі змісту ст. ст. 66, 67 КПК України основою правового статусу свідка є його права, які не можуть бути реалізовані без інших елементів – обов'язків та відповідальності. Саме ці категорії найбільш точно відображають правове становище свідка.

Статтею 66 КПК України свідок наділяється певним обсягом прав та обов'язків. Так, згідно з частиною 1 цієї статті свідок має право:

1) знати, у зв'язку з чим і в якому кримінальному провадженні він допитується.

Спочатку про це свідок дізнається з повістки про виклик, у якій, згідно з п. 7 ст. 137 КПК України, повинна вказуватися процесуальна дія (дії), для участі в якій викликається свідок. Далі, відповідно до ч. 3 ст. 224 КПК України перед проведенням допиту свідкові повинно бути роз'яснено його права, у тому числі і право знати, у зв'язку з чим і в якому кримінальному провадженні він допитується.

Проте, свідок має право знати, у зв'язку з чим та в якому кримінальному провадженні він не лише допитується, а й залучається до проведення інших слідчих (розшукових) (СРД) та інших процесуальних дій: – пред'явлення йому особи, речей чи трупа для впізнання (ст. ст. 228-230 КПК України), слідчого експерименту (ст. 240 КПК України), освідування (ст. 241 КПК України) тощо.

2) користуватися під час давання показань та участі у проведенні інших процесуальних дій правовою допомогою адво-

ката, повноваження якого підтверджуються згідно з положеннями ст. 50 КПК України.

Свідок має право давати показання у присутності обраного ним адвоката. При цьому потрібно пам'ятати, що свідок не вправі відмовитися від дачі показань (п. 2 ч. 2 ст. 66, ст. 67 КПК України). Випадки, коли свідок може не давати показання, визначені у ч. 1 ст. 63 Конституції України та п. 3 ч. 1 ст. 66 КПК України. Виходячи із цього, можна констатувати, що в інших випадках свідок не має права ухилитися від покладеного на нього обов'язку, у тому числі, якщо він вважає свої права порушеними. При цьому закон не визначає чіткої процесуальної форми залучення адвоката для свідка, не визначено також права адвоката, який захищає свідка, що у свою чергу потребує подальшої розробки та законодавчого доопрацювання.

3) відмовитися давати показання щодо себе, близьких родичів та членів своєї сім'ї, що можуть стати підставою для підозри, обвинувачення у вчиненні ним, близькими родичами чи членами його сім'ї кримінального правопорушення, а також показання щодо відомостей, які згідно з положеннями ст. 65 КПК України не підлягають розголошенню.

Дане право свідка ґрунтується на положенні ч. 1 ст. 63 Конституції України про те, що особа не несе відповідальності за відмову давати показання щодо себе, членів сім'ї чи близьких родичів, коло яких визначається законом. У ст. 18 КПК України також зазначено:

– жодна особа не може бути примушена давати показання, які можуть стати підставою для підозри, обвинувачення у вчиненні нею кримінального правопорушення;

– кожна особа має право не говорити нічого з приводу підозри чи обвинувачення проти неї, у будь-який момент відмовитися відповідати на запитання, а також бути негайно повідомленою про ці права;

– жодна особа не може бути примушена давати показання, які можуть стати підставою для підозри, обвинувачення у вчиненні її близькими родичами чи членами її сім'ї кримінального правопорушення [3].

Роз'яснення термінів «близькі родичі та члени сім'ї» наведено у п. 1 ч. 1 ст. 3 КПК України. Це – чоловік, дружина, батько, мати, вітчим, мачуха, син, дочка, пасинок, падчерка, рідний брат, рідна сестра, дід, баба, прадід, прабаба, внук, внучка, правнук, правнучка, усиновлювач чи усиновлений, опікун чи піклувальник, особа, яка перебуває під опікою або піклуванням, а також особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом і мають взаємні права та обов'язки, у тому числі особи, які спільно проживають, але не перебувають у шлюбі.

Право свідчити щодо себе, членів сім'ї чи близьких родичів є одним із важливих проявів демократизації державно-владних правовідносин, якими за своєю характеристикою є кримінально-процесуальні відносини [7, с. 103]. Як відмічає Р. В. Бараннік: «Свідок, користуючись правом на свободу від самовикриття, викриття членів сім'ї чи близьких родичів, може відмовитися відповідати на запитання, відповіді на котрі, містять інформацію про вчинення ним або його близьким родичем діяння, за яке встановлений будь-який з видів юридичної відповідальності, чи інформацію, що становлять таємницю особистого життя. При цьому поставлене запитання та відповідь свідка, у якій останній відмовляється на нього відповідати, посилаючись на своє право на свободу від самовикриття, викриття членів сім'ї чи близьких родичів, повинні бути зане-

сені до протоколу слідчої дії. Крім того, свідок, котрий використовує назване право, має документально довести факт родинних стосунків з особою, показання щодо якої він відмовляється давати» [8, с. 126].

Відповідно до п. 3 ч. 1 ст. 66 КПК України свідок також має право відмовитися давати показання щодо відомостей, які згідно з положеннями ст. 65 КПК України не підлягають розголошенню. Йдеться про відмову давати показання з приводу тих обставин, щодо яких є пряма заборона в законі (таємниця сповіді, лікарська таємниця, адвокатська таємниця, нотаріальна таємниця, таємниця нарадчої кімнати тощо).

4) давати показання рідною або іншою мовою, якою він вільно володіє, і користуватися допомогою перекладача.

Визначена ст. 29 КПК України засада державної мови судочинства передбачає для свідка, що не володіє мовою, якою здійснюється кримінальне провадження, давати показання своєю рідною або іншою мовою, якою він вільно володіє, і користуватися допомогою перекладача, участь якого забезпечується слідчим, прокурором, слідчим суддею, судом за рахунок держави.

5) користуватися нотатками і документами при даванні показань у тих випадках, коли показання стосуються будь-яких розрахунків та інших відомостей, які йому важно тримати в пам'яті.

Нотатками є стислі записи, помітки для пам'яті. Визначення документу міститься у ч. 1 ст. 99 КПК України. Це спеціально створений з метою збереження інформації матеріальний об'єкт, який містить зафіксовані за допомогою письмових знаків, звуку, зображення тощо, відомості, які можуть бути використані як доказ факту чи обставин, що встановлюються під час кримінального провадження.

Про зазначене право свідка йдеться і у інших статтях КПК України. До прикладу, згідно з ч. 6 ст. 224 КПК України, допитувана особа має право використовувати під час допиту власні документи і нотатки, якщо її показання пов'язані з будь-якими обчисленнями та іншими відомостями, які важко зберігати в пам'яті. Також, відповідно до ч. 13 ст. 352 КПК України під час допиту свідок, даючи показання, має право користуватися нотатками.

6) на відшкодування витрат, пов'язаних з викликом для давання показань.

Відповідно до ч. 3 ст. 122 КПК України свідкам у зв'язку з викликом для надання показань оплачується проїзд, наймання житла та добові (у разі переїзду до іншого населеного пункту), а також компенсація за втрачений заробіток чи відрив від звичайних занять. Компенсація за втрачений заробіток обчислюється пропорційно від розміру середньомісячного заробітку, а компенсація за відрив від звичайних занять – пропорційно від розміру мінімальної заробітної плати.

Роз'яснюючи свідку це право слідчий, прокурор, суд мають виходити з положень Інструкції про порядок і розміри компенсації (відшкодування) витрат та виплати винагороди особам, що викликаються до органів досудового розслідування, прокуратури, суду або до органів, у провадженні яких перебувають справи про адміністративні правопорушення, та виплати державним спеціалізованим установам судової експертизи за виконання їх працівниками функцій експертів і спеціалістів, що затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 1 липня 1996 року № 710 [9].

7) ознайомлюватись з протоколом допиту та заявляти клопотання про внесення до нього змін, доповнень і зауважень, а також власноручно робити такі доповнення і зауваження.

Зі змісту ч. 4 та 5 ст. 104 КПК України випливає, що перед підписанням протоколу допиту свідку надається можливість ознайомитися із його текстом. Зауваження і доповнення зазначаються у протоколі перед його підписанням свідком.

Слід звернути увагу на те, що у п. 7 ч. 1 ст. 66 КПК України йдеться про право свідка власноручно лише робити доповнення і зауваження до протоколу, складеного не власноручно свідком, а особою, яка проводить допит. Разом з тим відповідно до ч. 7 ст. 224 КПК України у свідка є і право викласти свої показання власноручно.

З метою усунення законодавчої колізії пропонуємо п. 7 ч. 1 ст. 66 КПК України викласти у такій редакції: *«ознайомлюватися з протоколом допиту, та заявляти клопотання про внесення до нього змін, доповнень і зауважень, а також власноручно робити такі доповнення і зауваження, або власноручно викладати показання у протоколі допиту»*.

8) заявляти клопотання про забезпечення безпеки у випадках, передбачених законом.

Підставою для вжиття заходів забезпечення безпеки є дані, що свідчать про наявність реальної загрози життю, здоров'ю, житлу і майну свідка або членам його сім'ї та близьким родичам. Варто додати, що процесуальний статус свідка, щодо якого здійснюються заходи безпеки, має певну особливість. Вона полягає в тому, що крім процесуальних прав та обов'язків, закріплених для нього у ст. 66 КПК України, з моменту прийняття рішення про застосування щодо свідка заходів безпеки він отримує права та обов'язки, які за своєю суттю є додатковими до його статусу.

Так, свідок, взятий під захист, має право: 1) подавати клопотання про їх скасування; 2) знати про застосування щодо нього конкретних заходів безпеки; 3) вимагати від слідчого, прокурора, суду застосування додаткових заходів безпеки або скасування здійснюваних заходів; 4) оскаржити незаконні рішення чи дії органів, які забезпечують безпеку, до відповідного органу вищого рівня, прокурора або суду.

9) заявляти відвід перекладачу.

Зі змісту ч. 1 ст. 79 КПК України випливає, що свідок може заявити відвід перекладачу за наявності підстав, передбачених ч. 1 ст. 77 цього Кодексу. На перекладача поширюються, за загальним правилом, такі самі обставини, які виключають його участь у кримінальному провадженні, як і для прокурора та слідчого. Винятком з цього правила є те, що його попередня участь у цьому самому провадженні як перекладача не є підставою для його відводу.

Враховуючи вищевикладене, перелік прав свідка потрібно розширити. Слід звернути увагу на те, що у ч. 1 ст. 66 КПК України на відміну від п. 8 ч. 1 ст. 69–1 КПК 1960 року [10] свідок немає права подавати скарги прокурору на дії слідчого чи дізнавача. Тобто, при прийнятті нового КПК України по суті відбулося звуження обсягу прав свідка, що не може бути допущено відповідно до ч. 3 ст. 22 Конституції України [11].

Враховуючи вищевикладене, пропонуємо доповнити ч. 2 ст. 66 КПК України нормою, що свідок має право на: *оскарження прокурору рішень, дій чи бездіяльності слідчого або дізнавача*.

Другим елементом правового статусу свідка є його процесуальні обов'язки. Обов'язки свідка як елемент його правового

статусу відіграють головну роль у досягненні мети залучення цього суб'єкта до кримінального процесу. Вони визначені у ч. 2 ст. 66 КПК України, а саме:

1) прибути за викликом до слідчого, прокурора, слідчого судді чи суду.

Про підстави та порядок виклику свідка слідчим, прокурором, слідчим суддею, судом зазначено у ст.ст.133–138 КПК України. Зокрема, свідок зобов'язаний з'явитися за викликом незалежно від того, чи має він відповідно до ч. 2 ст. 65, п. 3 ч. 1 ст. 66 КПК України право відмовитися давати показання.

Отримання особою повістки про виклик або ознайомлення з її змістом іншим шляхом і є моментом набуття правового статусу свідка. З огляду на це, погоджуємося з думкою В. М. Лушпієнка та пропонуємо доповнити ч. 1 ст. 65 КПК України реченням такого змісту: *«Особа набуває статус, права та обов'язки свідка після отримання особою повістки про виклик або ознайомлення з її змістом іншим шляхом у порядку, передбаченому цим Кодексом»* [12].

2) давати правдиві показання під час досудового розслідування та судового розгляду.

Відповідно до ч. 1 та ч. 3 ст. 95 КПК України показання – це відомості, які надаються в усній або письмовій формі під час допиту свідком щодо відомих йому обставин у кримінальному провадженні, що мають значення для цього кримінального провадження.

Свідок зобов'язаний давати показання слідчому, прокурору, слідчому судді та суду в установленому КПК України порядку. Правдиві показання свідків – важливі засоби всебічного, повного і об'єктивного дослідження обставин кримінального провадження. Дача правдивих показань не тільки моральний, але і правовий обов'язок кожної особи.

3) не розголошувати без дозволу слідчого, прокурора, суду відомості, які безпосередньо стосуються суті кримінального провадження та процесуальних дій, що здійснюються (здійснювалися) під час нього, і які стали відомі свідку у зв'язку з виконанням його обов'язків.

Третім елементом правового статусу свідка є відповідальність. Свідок може бути притягнутий до декількох видів юридичної відповідальності: кримінальної, адміністративної та кримінально-процесуальної.

У ч. 1 ст. 67 КПК України зазначено, що за завідомо неправдиві показання слідчому, прокурору, слідчому судді чи суду або за відмову від давання показань, крім випадків, передбачених цим Кодексом, свідок несе кримінальну відповідальність. Відповідно до ч. 3 ст. 224 та ч. 1 ст. 352 КПК України свідки повинні попереджатися про кримінальну відповідальність за дачу завідомо неправдивого показання перед допитом [3].

Слідчий або прокурор, попереджуючи свідка про відповідальність за відмову від дачі показань і за дачу завідомо неправдивих показань, повинен це робити коректно, щоб уникнути створення враження у особи про те, що її вже підозрюють в умисному ухиленні від дачі правдивих показань. Нехтування інтересами допитуваного в даній ситуації викликає у останнього бажання швидше позбутися проведення відповідної СРД.

Неправдивість показань свідка означає його невідповідність дійсності, або її спотворення. Неправдивими можуть бути всі показання, надані свідком, що стосуються обставин кримінального правопорушення і які підлягають доказуванню у конкретному кримінальному провадженні, в тому числі і про взаємодійності з підозрюваним, обвинуваченим чи потерпілим.

А. Т. Гужин, розглядаючи питання про те, як відрізнити неправдиві показання свідка, які не причиняють ніякої шкоди, від показань, що утворюють склад злочину, відмічав, що від свідка вимагається повідомлення відомостей про обставини троякого роду. По-перше, це відомості про факти, що характеризують злочинне діяння і особу, яка його вчинила. По-друге, це дані про взаємовідносини свідка з обвинуваченим, іншими учасниками процесу. По-третє, це відомості про особу самого свідка [13, с. 16].

Як слушно зазначила О. В. Панчук, у випадках, коли виникає вагання у здатності свідка правильно сприймати факти, що мають доказове значення, і давати показання про них, для визначення його психічного або фізичного стану, обов'язково потрібно призначити судово-психіатричну або судово-медичну експертизу. На жаль, чинний КПК України це питання не регулює.

Разом з тим КПК 1960 року передбачав можливим призначення такої експертизи щодо свідка (п. 3 ч. 1 ст. 69). Погоджуємося з О. В. Панчук та вважаємо, за доцільне доповнити чинний КПК аналогічним положенням. Безперечно, висновок експерта допоможе відрізнити об'єктивну неправдивість показань свідка від навмисних показань, які є підставою для притягнення до відповідальності за неправдивість [14, с. 65].

Отже, неправдиві показання можна визначити з боку таких елементів: процесуальні – охоплюють неправдиві показання як протиправне діяння, яке перешкоджає встановленню істини у кримінальному провадженні, приводить до необґрунтованого, незаконного вироку суду; кримінальні – охоплюють гарантія забезпечення дачі показань з точки зору їх правильності; цивільні та суспільні елементи мають під собою положення, які стосуються неупередженості суду, забезпечення авторитету інституту судової влади (обман у разі судового розгляду кримінального провадження приводить до порушень прав і свобод інших осіб у кримінальному процесі) [15].

Водночас, у ч. 2 ст. 67 КПК України визначено, що за злісне ухилення від явки до слідчого, прокурора, слідчого судді чи суду свідок несе відповідальність, встановлену законом. Таким законом є Кодекс України про адміністративні правопорушення [16]. Так, у ч. 1 ст. 185³ та ст. 185⁴ Кодексу України про адміністративні правопорушення зазначено, що за злісне ухилення від явки до слідчого, прокурора, слідчого судді, суду свідок несе відповідальність.

Завершуючи, варто розглянути ще один цікавий момент, який привертає особливу увагу. Як вже було зазначено, відповідно до ч. 1 ст. 65 КПК України свідком є фізична особа, якій відомі або можуть бути відомі обставини, що підлягають доказуванню під час кримінального провадження, і яка викликана для давання показань.

Якщо буквально тлумачити ч. 1 ст. 65 КПК України, то можна констатувати, що свідком є тільки особа, якій відомі або можуть бути відомі перераховані вище обставини. Однак це не зовсім так. Свідками також можуть бути особи, які у якості понять були присутні при проведенні СРД слідчим чи прокурором.

Так, у ч. 7 ст. 223 КПК України зазначено, що слідчий, прокурор зобов'язаний запросити не менше двох незаінтересованих осіб (понятих) для пред'явлення особи, трупа чи речі для впізнання, огляду трупа, в тому числі пов'язаного з експертною, слідчого експерименту, освідчення особи. Винятками є випадки застосування безперервного відеозапису ходу проведення відповідної СРД.

Поняті можуть бути запрошені і для участі в інших процесуальних діях, якщо слідчий, прокурор вважатиме це за доцільне. Обшук або огляд житла чи іншого володіння особи, обшук особи здійснюється з обов'язковою участю не менше двох понять незалежно від застосування технічних засобів фіксування відповідної СРД.

Далі у ч. 7 ст. 223 КПК України вказано, що зазначені особи можуть бути допитані під час судового розгляду як свідки проведення відповідної СРД. Але, такі свідки, не володіють обставинами, що підлягають доказуванню відповідно до ч. 1 ст. 91 КПК України та можуть повідомити лише про хід та результати проведеної СРД [14, с. 70].

У зв'язку з цим, підсумовуючи вищевикладене, пропонуємо ч. 1 ст. 65 КПК України викласти в новій редакції, де зазначити, що свідком є фізична особа, якій відомі або можуть бути відомі обставини, що підлягають доказуванню під час кримінального провадження, і яка викликана для давання показань, а також фізична особа яка була залучена до участі у проведенні слідчої (розшукової) дії слідчим, прокурором та викликана в судові засідання, для надання показань стосовно умов та результатів її проведення.

Отже, правовий статус свідка є системою закріплених у кримінально процесуальному законодавстві прав, обов'язків, а також відповідальності, які дозволяють йому максимально ефективно реалізовувати свої функції у кримінальному провадженні. Правовий статус свідка належним чином урегульований і деталізований законодавцем, з урахуванням запропонованих змін та доповнень, покликаний сприяти ефективному здійсненню ним завдання із забезпечення швидкого, повного та неупередженого досудового розслідування та судового розгляду. Відповідно ця категорія є вихідною під час вдосконалення законодавства, що стосується участі свідка у кримінальному провадженні.

Література:

1. Григорчук Є. В. Процесуальна природа учасників провадження, що виконують допоміжну функцію у кримінальному судочинстві України. *Правничий часопис Донецького університету*. 2013. № 2. С. 186–191. URL: http://nbuv.gov.ua/jpdf/Pchdu_2013_2_28.pdf.
2. Михеєнко М. М., Нор В. Т., Шибіко В. П. Кримінальний процес України. Київ : Либідь, 1999. 536 с.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 р. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>
4. Загальна теорія держави і права : навч. посіб. / за заг. ред. В. В. Копейчикова. Київ : Юрінком Інтер, 2000. 318 с.
5. Юридична енциклопедія: в 6 т. / гол. ред. кол. : Ю. С. Шемшученко. Київ : «Укр. Енцикл.», 1998-2004. Т. 5. 2003. 736 с.
6. Загальна теорія держави і права : підручник. Харків : Право, 2018. 432 с.
7. Белькова О. В. Теоретичні та практичні аспекти права свідка відмовитися свідчити відносно себе, членів сім'ї та близьких родичів. *Підприємництво, господарство і право*. 2004. № 2. С. 102–105.
8. Баранник Р. В. Дотримання принципу свободи від самовикриття під час провадження слідчих дій. *Право України*. 2004. № 7. С. 125–128.
9. Інструкція про порядок і розміри компенсації (відшкодування) витрат на виплати винагороди особам, що викликаються до органів досудового розслідування, прокуратури, суду або до органів, у провадженні яких перебувають справи про адміністративні

- правопорушення, та виплати державним спеціалізованим установам судової експертизи за виконання їх працівниками функцій експертів і спеціалістів: постанова Кабінету Міністрів України від 1 лип. 1996 р. № 710. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/710-96-п#Text>
10. Кримінальний кодекс УРСР 1960 року. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KD0006.html
  11. Конституція України: Закон від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>.
  12. Лушпієнко В. М. Правовий статус свідка у кримінальному процесі України та іноземних держав. *Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. Політологія. Соціологія. Право. 2014. № 1. С. 134–137. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKPI_soc_2014_1_21
  13. Гужин А. Т. Уголовно-правовая борьба с посягательствами на советское правосудие : автореф. дисс... канд. юрид. наук : 12.00.08. Ростов-на-Дону. 1978. 16 с.
  14. Панчук О. В. Надання свідку правової допомоги у кримінальному процесі : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ. 2012. 192 с.
  15. Слінько С. В. Процесуальний статус свідка у кримінальному процесі. *Форум права*. 2012. № 1. С. 878–882. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index
  16. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07 груд. 1984 р. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10/print>

Zakrevska T. Legal status of a witness in criminal proceedings

Summary. The article analyzes the legal status of a witness in criminal proceedings. It has been established that the legal status of a witness is a system of rights, duties and responsibilities enshrined in the criminal procedure legislation, which will allow him to exercise his functions in criminal proceedings

as effectively as possible. It is proposed that the legal status of a witness be properly regulated and detailed, taking into account the proposed changes and additions, which is intended to facilitate the effective implementation of the task of ensuring a prompt, complete and impartial pre-trial investigation and trial. Accordingly, this category is the starting point for improving the legislation concerning the participation of a witness in criminal proceedings.

The author's notion of a witness as a natural person who knows or may know the circumstances to be proved during criminal proceedings and who is summoned to testify, as well as a natural person who was involved in the investigative (search) action by the investigator, prosecutor and summoned to a court hearing to testify about the conditions and results of its conduct.

The procedural activity of a witness in criminal proceedings is a guarantee for clarifying all the circumstances of the criminal offense during the pre-trial investigation and for further adoption by the court of a lawful, reasonable and fair court decision. From a theoretical point of view, a witness belongs to a group of subjects of criminal proceedings that contribute to the implementation of criminal proceedings.

The legal status of a witness is a system of rights, duties, and responsibilities enshrined in criminal procedure law, which will allow him to exercise his functions in criminal proceedings as effectively as possible. The legal status of a witness is properly regulated and detailed by the legislator, taking into account the proposed changes and additions, designed to facilitate the effective implementation of his task of ensuring a prompt, complete and impartial pre-trial investigation and trial. Accordingly, this category is the starting point for improving the legislation concerning the participation of a witness in criminal proceedings.

Key words: witness, legal status, rights, responsibilities, liability, criminal proceedings.